

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Д.В. Поліщук¹, О.Г. Романовський²

¹ аспірант кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна, НТУ «ХПІ», Харків, Україна

*² професор кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. акад. І.А.Зязюна, доктор педагогічних наук, професор, НТУ «ХПІ», Харків, Україна
polishchukdenis28@gmail.com*

Весь період свого існування людство постійно знаходиться в стані розвитку. Починаючи від створення перших примітивних засобів праці, люди постійно удосконалювали будь-яку сферу свого життя, покращуючи її та роблячи легшим як процес праці, так і різноманітні процеси життєдіяльності. Розвиваючи та змінюючи засоби та процеси життєдіяльності, кожна людина намагається удосконалювати свої навички, вміння, розвивати свої якості та самоудосконалюватися. Особливе місце серед «засобів» змін особистості займає вчитель та педагог, який, у деяких випадках, є тією рушійною силою, яка призводить та пришвидшує такі зміни. Педагог повинен володіти високими моральними якостями, мати високу організаційну культуру, володіти високими навичками педагогічної майстерності, мати достатні навички самоорганізації, а тому потребує постійного самовдосконалення. Розвиток та оволодіння навичок та вмінь, зокрема вищеперерахованих, потребує постійного розвитку та вдосконалення педагогічної майстерності як окремого явища, та як складової організаційної культури майбутніх викладачів вищої школи. Саме під час процесу формування організаційної культури майбутніх викладачів, педагогічній майстерності відводиться значна роль, яка допомагає визначити та направити розвиток формування організаційної культури майбутніх викладачів.

Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б. та Вахрушева Т.Ю. визначають педагогічну майстерність, як «високу культуру організаторської, управлінської, виховної, трудової, ігрової і громадської діяльності викладача, наділеного якостями творчої особистості, що дозволяє вирішувати всі питання навчально-виховної роботи разом із студентами в умовах співдружності та співтворчості, враховуючи інтереси і рівень вихованості кожного, а також індивідуальні та психологічні особливості кожного студента» [1, с. 5].

Дані якості, як і педагогічна майстерність, є здобутими явищами викладача і студента внаслідок їхньої наукової, викладацької та творчої діяльності. Процес здобуття таких якостей та освоєння педагогічної майстерності сприяє формуванню організаційної культури майбутніх викладачів. У даному випадку, досить доречним є твердження Тесаловської О.Б. про те, що «на першому етапі, коли ступінь формування знань, умінь та здібностей ще недостатньо високий, організаційна культура служить як би «провідником» для кожного студента, переносить його в зовсім нову атмосферу та допомагає як можна раніше адаптуватися в ній» [2, с. 1].

Організаційна культура, як і педагогічна майстерність – це прояв творчих здібностей майбутніх викладачів. Ці поняття є взаємопов'язаними та доповнюють одне одного. Педагогічна майстерність – це вміння викладача застосувати, набуті раніше, знання, навички, особисті якості для ефективного здійснення наукової та педагогічної діяльності, а організаційна культура, сприяє засвоєнню та розвитку знань, умінь,

навичок, особистих якостей на початковому етапі та подальше їх використання у професійній діяльності на наступних етапах.

На нашу думку, поняття «організаційна культура» та «педагогічна майстерність» на початковому етапі формування майбутнього викладача є тотожними поняттями, однак, у подальшому, коли педагогічна майстерність майбутнього викладача наповнена необхідними знаннями, уміннями, навичками та деяким особистим якостями, педагогічна майстерність стає однією із складових організаційної культури майбутніх викладачів, та одним із засобів її формування.

Педагогічну майстерність, як і певну частину організаційної культури, складають особисті якості людини. У зв'язку з цим, досить вдалим є визначення педагогічної майстерності, яке наводить І.А. Зязюн про те, що: «педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» [3, с. 27]. Саме наявність певного комплексу властивостей особистості і робить ці два поняття тотожними, а визначальним, на нашу думку, є саме реалізація та мета застосування такого комплексу властивостей особистості. Якщо, при педагогічній майстерності, цей комплекс властивостей особистості, більш направлений на здатність майбутнього викладача володіти прийомами і засобами для навчання студентів, то при організаційній культурі, такий комплекс властивостей особистості застосовується не лише для навчання студентів, а і для постійного розвитку та формування організаційної культури майбутніх викладачів. Також, на нашу думку, при педагогічній майстерності комплекс властивостей особистості може бути чітко сформований і цього буде цілком достатньо для його практичного застосування і педагогічна майстерність майбутнього викладача не потребуватиме додаткових допоміжних засобів, то при організаційній культурі, такий самий комплекс властивостей особистості є лише частиною загального процесу її формування, який потребує постійного розвитку та вдосконалення.

Таким чином, поняття «педагогічна майстерність» та «організаційна культура» можна вважати схожими на початковому етапі, проте організаційна культура є поняттям набагато ширшим, оскільки педагогічна майстерність є однією із складових організаційної культури. Тому, можна вважати, що педагогічна майстерність є одним із засобів, який застосовується при формуванні організаційної культури майбутніх викладачів вищої школи, а також застосування педагогічної майстерності сприяє формуванню організаційної культури як на початковому етапі формування, так і в процесі вдосконалення та розвитку організаційної культури майбутніх викладачів вищої школи.

Список літератури:

1. Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б., Вахрушева Т.Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. Х. : вид-во НФаУ, 2009. - 140 с.

2. Тесаловська О.Б. Управління організаційною культурою в студентському середовищі як засіб підвищення якості освіти // Сучасні аспекти виховання студентської молоді 2013. – URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=35ZuUrsAAAAJ&citation_for_view=35ZuUrsAAAAJ:YsMSGLbcyi4C.

3. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І.А.Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ : СПД Богданова А.М., 2008. - 376 с.